

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Ліман Френк Баум

ТІК-ТОК З КРАЇНИ

Oz

Харків
«ФОЛІО»
2020

ЗМІСТ

I. АРМІЯ АННИ.....	9
II. ВПЕРЕД З УХ-ТИ-ФУ	19
III. МАГІЯ ЗАВОДИТЬ АРМІЮ У ГЛУХИЙ КУТ	23
IV. БЕТСІ КИДАЄ ВИКЛИК БУРІ	33
V. ТРОЯНДИ ПРОГАНЯЮТЬ НЕЗНАЙОМЦІВ.....	37
VI. КОСМАТИЙ ЧОЛОВІЧОК ШУКАЄ БРАТА	43
VII. ПОЛІХРОМІЯ ВТРАПЛЯЄ В ХАЛЕПУ	55
VIII. ТІК-ТОК СТАЄ СОЛДАТОМ	67
IX. НЕСТРИМНА ЛЮТЬ КОРОЛЯ НОМІВ	77
X. ЖАХЛИВИЙ ПОЛІТ ЧЕРЕЗ ТРУБУ	87
XI. ПРАВИТЕЛЬ КОРОЛІВСЬКИХ ОСІБ	97
XII. ПРЕКРАСНІ ЛЕДІ СВІТЛА	103
XIII. СПРАВЕДЛИВИЙ СУД НЕВИДИМОГО ПРАВИТЕЛЯ	109
XIV. ДОВГОВУХИЙ СЛУХАЧ ЗАГОСТРЮЄ СЛУХ.....	121
XV. ДРАКОН НЕ БОЇТЬСЯ НЕБЕЗПЕК.....	129

XVI. МЕРЗЕННИЙ НОМ.	137
XVII. ТРАГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ	145
XVIII. МУДРЕ ЗАВОЮВАННЯ	155
XIX. КОРОЛЬ КАЛІКО	163
XX. ТАЄМНІ ШЛЯХИ ДО МЕТАЛЕВОГО ЛІСУ	171
XXI. СОРОМ'ЯЗЛИВИЙ БРАТ	177
XXII. ДОБРІ ПОЦІЛУНКИ	187
XXIII. РУГГЕДО СТАЄ НА ПРАВЕДНИЙ ШЛЯХ	197
XXIV. ДОРОТІ В ЗАХВАТІ	203
XXV. ЗЕМЛЯ ЛЮБОВІ	213

До моїх читачів

Вельми помітний успіх моєї минулорічної казки «Латочка з Країни Оз» додає впевненості, що моїм читачам подобаються оповідання про Країну Оз «найбільше за всі інші», як написала мені одна дівчинка. Отож, мої любі, до вашої уваги нова історія про Оз, де ви дізнаєтеся про Анну, Королеву Ух-Ти-Фу, якій Тік-Ток допомагав перемогти нашого старого знайомого — Короля Номів. У ній також розповідається про Бетсі Боббін і про те, як після багатьох пригод вона нарешті дісталася дивовижної Країни Оз.

Існує п'єса під назвою «Людина Тік-Ток з Країни Оз», але це не те саме, що казка «Тік-Ток з Країни Оз». Хоч деякі пригоди, записані в цій книжці, а також ті, про які йдеться в деяких інших оповідях про Оз, теж згадуються в цій п'єсі. Ті, хто бачив п'єсу, і ті, хто читав інші оповідання про Країну Оз, знайдуть у цій історії багато дивних персонажів та пригод, про які вони раніше ніколи не чули.

У листах, які мені пишуть діти, висловлюється побажання написати історію про Тротта та Капітана Білла у Країні Оз, де вони зустрінуться з Дороті та Озмою. Крім того, мої маленькі читачі вважають, що Гудзик-Розумник повинен познайомитися з Щасливцем Ойо.

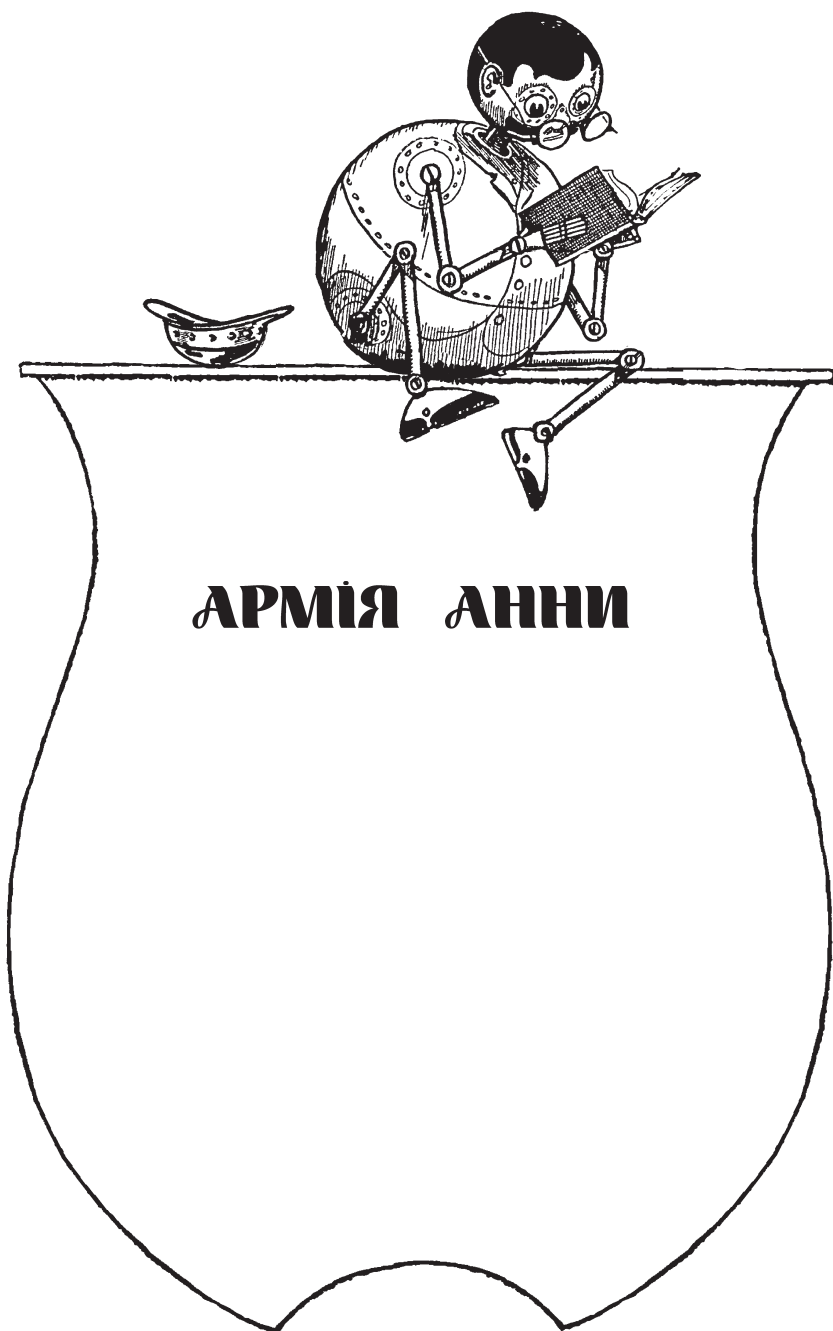
Як ви знаєте, я передовсім мав поговорити про ці справи з Дороті за допомогою бездротового зв'язку, бо це єдиний спосіб спілкуватися з моїми друзями із Країни Оз. Тож коли я запитав її про цю ідею, вона відповіла: «То ви нічого не чули?». Я сказав, що ні. А незабаром отримав повідомлення по бездротовому зв'язку від

Дороті, яка сказала: «Гаразд, тоді я швиденько розповім вам про це, і тоді ви матимете змогу написати книжку, щоб поділитися цією історією з дітьми».

Отже, якщо Дороті дотримається слова, і мені вдасться написати ще одну книжку про Країну Оз, то ви, мабуть, зрозумієте, як усі ці персонажі зібралися у знаменитому Смарагдовому місті. Тим часом я хочу сказати всім своїм маленьким друзям, кількість яких щороку збільшується на багато тисяч, що я дуже вдячний їм за їхню прихильність до моїх історій і за чудові маленькі послання, які я постійно отримую. Я майже впевнений, що серед американських дітей у мене стільки друзів, скільки в будь-якого нині живого оповідача, і це робить мене надзвичайно щасливим.

ЛІМАН ФРЕНК БАУМ

Маєток «Озкот», Голлівуд, Каліфорнія, 1914 рік

АРМІЯ АННИ

— **Н**е підмітатиму! — крикнула Анна. — Не буду, і все! Я вище цього.

— Але хтось же повинен підмести, — відповіла їй на ці слова молодша сестра Сейлі. — Інакше ми потонемо у смітті. Ти ж старша, ти — глава сім'ї.

— Я — Королева Ух-Ти-Фу, — пихато відрубала Анна, а потім зітхнувши, додала. — Щоправда, королівство в мене невелике, та й найбільше в усій Землі Оз.

Це була чистісінька правда. Високо в горах, у далекому куточку прекрасної Країни Оз, загубилася невеличка долина, названа Ух-Ти-Фу. Її нечисленні мешканці були задоволені життям і не думали про те, щоб перетнути гори й дістатися до більш обжитих місць.

Вони знали, що в Країні Оз, у чудовому Смарагдовому місті, проживає прекрасна Принцеса Озма, яка править усіма народами, включно з їхнім. Проте простий народ, що населяв Ух-Ти-Фу, ніколи не бачив Озму.

В Ух-Ти-Фу була власна королівська сім'я — не стільки для того, щоб управляти людьми, скільки для того, щоб було чим пишатися. Озма не заперечувала проти того, щоб в різних частинах її країни були свої королі, королеви, імператори та інші правителі, — вони все одно підпорядковувалися чарівній юній володарці Смарагдового міста і Країни Оз.

Королем Ух-Ти-Фу була людина на ім'я Джол Джемкіф. Упродовж тривалого часу він виконував купу неприємних обов'язків: розбирав позови, повідомляв людям, коли садити капусту і маринувати цибулю тощо. Тож усі були задоволені його правлінням. Однак сварлива дружина короля часто при-нижувала свого чоловіка.

Тому одного разу вночі король Джол перейшов через гори у Країну Оз і зник назавжди. Прочекавши його кілька років, дружина відправилася на пошуки, залишивши правити свою старшу дочку Анну.

Чи була дівчина готова до цього? Анна ніколи не забувала про день свого народження, адже тоді можна було влаштувати веселе свято з танцями, але вона давно вже не пам'ятала, скільки їй років. У країні, де всі живуть вічно, ніхто не сумує про минулі роки, і ми можемо просто сказати, що Королева Анна була вже досить дорослою, щоб самотужки варити варення, ось і все.

Утім, ніякого варення вона не варила, ба більше — всіляко ухилялася від домашніх справ. Анна була честолюбна, і її серце краялося від того, що королівство в неї крихітне, а народ — дурний і недоладний. Іноді вона замислювалася над тим, що сталося з її батьками там, за горами, у прекрасній Країні Оз.

«Видно, там життя краще, раз вони не повернулися в Ух-Ти-Фу», — думала Анна. Тож коли Сейлі відмовилася підмітати підлогу у парадному залі палацу, Анна оголосила своїй сестрі таку новину:

— Я йду звідси. Мене нудить від цього ідіотського Ух-Ти-Фу.

— Ну то йди, — відповіла Сейлі. — Тільки, гадаю, ти вчиняєш жахливу дурість.

— Чому це? — запитала Анна.

— Та тому, що тут ти — Королева, а Країною Оз править Озма, і там ти будеш нікто.

— О так, Королева, а в усьому королівстві вісімнадцять чоловіків, двадцять сім жінок і сорок чотири дитини, — з гіркою промовила Анна.

— У великій Країні Оз народу, звичайно, більше, — розсміялася Сейлі. — Може, збереш армію, завоюєш Країну Оз і сама станеш правителькою?

Сейлі навмисне дражнила Анну, щоб сильніше її розізнити. Скорчивши наостанок піку, вона вирушила у двір погойдатися в гамаку.

Тим часом уїдливі слова Сейлі змусили Анну задуматися.

З розповідей вона знала, що у Країні Оз живуть мирні люди, а сама Озма — всього лише дівчинка. Вона добра до всіх своїх підданих, а вони підкоряються своїй правительці, тому що люблять її.

Навіть у далекому Ух-Ти-Фу було відомо, що армія Озми — це лише двадцять сім офіцерів. Форма в них чудова, але зброї вони не носять, бо їм нема з ким битися. Щоправда, колись давно крім офіцерів у ній був один рядовий, але Озма зробила його Головнокомандувачем і забрала в нього рушницю, щоб він, не приведи Господи, не поранив когось.

Чим більше Анна розмірковувала на цю тему, тим сильнішою ставала її впевненість, що завоювати Країну Оз буде легко. Варто тільки зібрати армію — і вона стане правителькою Країни Оз замість Озми. Потім завоює інші країни. А після цього спробує добратися до Місяця і завоювати його теж. Анна була

войовничою натурою, з тих, які готові на будь-які випробування, аби не сидіти без діла.

«Справа за армією», — вирішила Анна. Вона перебрала в голові всіх чоловіків королівства. Їх було рівно вісімнадцять, ні більше ні менше, — не надто могутня армія, що й казати. Однак, якщо воїни Анни зуміють завдати раптового удару, вони без втрат переможуть беззбройних офіцерів Озми.

«Лагідні й тихі завжди лякаються буйних і шалених, — подумала Анна. — Я, звичайно, не збираюся проливати кров, для мене це занадто сильне потрясіння, недовго і свідомість втратити. Але якщо ми погрожуватимемо армії Озми, брязкаючи зброєю, то, поза сумнівом, вони впадуть переді мною на коліна, прохаючи пощади».

Міркуючи таким чином, Королева Ух-Ти-Фу поступово переконала себе зважитися на цю авантюру.

«Що б не трапилося, — подумки казала собі Анна, — це буде краще, ніж сидіти за ґратами в цій злочасній долині, прибирати будинок та лаятися з сестричкою Сейлі. Я, мабуть, готова ризикнути всім: хтозна, може справа вартуватиме успіху».

У той же день Анна взялася за створення власної армії. Першим, до кого вона вирушила, став Джо Яблуко, якого прозвали так через те, що в його садку росли яблука.

— Джо, — почала Анна, — я вирішила завоювати світ і хочу, щоб ти пішов служити в мою армію.

— Перепрошую, але навіть не пропонуйте мені таких дурниць, інакше змусите мене з усією чемністю відмовити Вашій Величності, — відповів Джо Яблуко.

— Я й не збираюся нічого тобі пропонувати. Я — Королева і наказую тобі йти служити, — відрізала Анна.

— У такому разі мені, напевно, доведеться підкоритися, — сумно промовив Джо Яблуко. — Але тільки, будь ласка, не забудьте, що я — важлива персона, і тому заслуговую на високий чин.

— Я зроблю тебе генералом, — пообіцяла Анна.

— А шпага й еполети будуть? — запитав Джо Яблуко.

— Неодмінно, — пообіцяла Королева.

Потім вона попрямувала до людини на ймення Джо Булочка. У нього в садку росли на деревах найрізноманітніші булочки: пшеничні та житні, гарячі й не дуже.

— Джо, — звернулася до нього Анна, — я маю намір завоювати світ і наказую тобі служити в моїй армії.

— Ні, ні та ще раз ні! — заявив Джо Булочка. — Мені треба збирати урожай булочок.

— Дружина й діти зберуть, — сказала Анна.

— Але я ж — важлива персона, Ваша Величносте, — запротестував Джо Булочка.

— А я зроблю тебе генералом, будеш носити капелюх з позументами, закручувати вуса і дзвеніти шаблею, — пообіцяла Королева.

Джо з тяжким серцем погодився, і Анна вирушила до наступного будинку. Там жив Джо Ріжок, прозваний так через те, що в нього в саду росло дуже смачне морозиво у вафельних ріжках.

— Джо, — повідомила йому Анна, — я збираюся завоювати світ, тож ти зобов'язаний йти служити в мою армію.

— Перепрошую, — сказав Джо Ріжок, — але який з мене воїн! Вже багато років поспіль я зазнаю поразки в битві з власною дружиною. Ось вона — справді боець хоч куди, візьміть її замість мене, Ваша Величносте, і я благословлю вашу доброту.

— Ні, в моїй армії повинні служити чоловіки — жорстокі, нещадні воїни, — рішуче заперечила Анна, суворо глянувши на боязкого маленького чоловічка.

— А моя дружина залишиться в Ух-Ти-Фу? — запитав він.

— Так, і до того ж я зроблю тебе генералом.

— Гарзд, — погодився Джо Ріжок.

Тим часом Анна попрямувала до будинку Джо Годинника, який вирощував у себе в саду годинникові дерева. Він теж спочатку відмовлявся йти в армію, але Королева Анна пообіцяла зробити його генералом, і врешті-решт він погодився.

— Скільки у вас в армії генералів? — поцікавився він.